

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Ваня Борисова Божилова

по материалите за научната и преподавателската дейност на гл. ас. д-р Йорданка Стойнова Николова, представени за участие в конкурс за академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 1.2. Педагогика (Семейна педагогика, Андрагогия) за нуждите на кат. „Теория на възпитанието“ при СУ „Св. Климент Охридски“, обявен в ДВ. бр.103 от 12.12.2023 г.

За участие в обявения конкурс има подадени документи от гл. ас. д-р Йорданка Стойнова Николова, която е единствен кандидат за заемане на академичната длъжност „доцент“. Становището е изготвено на основание заповед № РД-38-73 от 7.02.2024 г. на ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ и съгласно решение на научното жури. Процедурата по хода на конкурса и подадената документация са в съответствие със ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на СУ „Св. Климент Охридски“.

Общо биографично представяне на кандидата

Гл. ас. д-р Йорданка Николова има богата професионална биография. Висшето си образование придобива в СУ „Св. Климент Охридски“, факултет по педагогика, като през 1992 г. се дипломира като специалист по педагогика, преподавател и възпитател, със специализация „Управление на образованието“ и втора специалност „Български език и литература“.

Професионалната ѝ кариера започва като начален учител в СОУ „Димитър Матевски“ – гр. Пловдив. Работи като учител в продължение на 14 години. От 2017 г. е асистент в СУ „Св. Климент Охридски“, а от 2019 г. и до момента е на длъжност главен асистент.

Научният ѝ интереси и изследвания съпровождат и обогатяват нейната педагогическа практика. През 2015 г. успешно защитава образователната и научна степен „доктор“ по 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика – Начална училищна педагогика – български език) с дисертация на тема: „Формиране на комуникативноречева компетентност у учениците в началния етап на основната образователна степен чрез обучението по български език и литература“, под ръководството на проф. дпн Нели Иванова.

Интересите ѝ в областта на педагогиката са стимул за участието ѝ в поредица от проекти с фокус върху изследване на равнището на владеене на съвременния

български книжовен език от студенти, готовност на младите хора за семеен живот и родителство, ролята на семейството за съхраняване на националната идентичност в глобалния свят, проучване на вечерните училища и мотивите на възрастните да учат и др.

От 2023 г. е член на Съюза на учените в България.

1. Преподавателска дейност

В процеса на работа със студентите гл. ас. д-р Йорданка Николова показва сериозно отношение и висока професионална компетентност, което я прави уважаван и ценен професионалист. Води лекции и упражнения по дисциплините „Семейна педагогика“, „Училище за родители“, „Семейство и девиантно поведение“, „Семейни интеракции и девиантно поведение“, „Андрагогия“, „Методически изисквания към обучението на възрастни“, „Професионално-личностен профил на учителя“, „Диагностика и развитие на умения за учене“, „Работа в екип“ – на бакалавърско и магистърско ниво. Чрез различните форми на съвместна работа със студенти тя предава успешно своя професионален опит, както и мотивира младите хора за развитие.

2. Научноизследователска дейност

Активната научноизследователска дейност на гл. ас. д-р Йорданка Николова продължава и след защитата на дисертационния труд и показва устойчивост на нейните изследователски интереси и търсения. Сред основните тематични области на авторските разработки се открояват:

- формирането и развитието на комуникативноречева компетентност у учениците в начален етап на образование,
- междудисциплинарен подход в преподаването на български език в начален етап на образование,
- подходи за активно взаимодействие с родителите,
- значение на семейството и училището за формиране и съхранение на националната идентичност,
- готовност на младите хора за семеен живот,
- родителят във включващата образователна среда,
- подходи за повишаване на педагогическата култура на родителите,
- формиране на социокултурна компетентност чрез взаимодействието между семейството и училището,
- андрагогическите изисквания към обучението на родителите в неформална среда,
- вечерните училища в контекста на ученето през целия живот,
- учещите се градове и др.

Голяма част от представените публикации (монографични трудове, студии и статии) анализират и обобщават данни от собствени изследвания, резултатите от които авторката споделя по време на участието си в научни конференции на национално и международно ниво.

3. Научна продукция

3.1. Съответствие с наукометричните показатели за заемане на академичната длъжност

Научната продукция на гл. ас. д-р Йорданка Николова напълно отговаря на минималните национални изисквания по наукометричните показатели за заемане на академичната длъжност „доцент“, като по показатели група Г и група Д надвишава значително минималния брой точки. Кандидатът е приложил и доказателства по показатели от група Е. Продукцията е научно центрирана с ясна тематична насоченост, което свидетелства за високите му професионални и академични компетенции.

Списъкът с публикации за участие в настоящия конкурс включва 22 заглавия: 1 монография, 20 статии и доклади, от които 7 статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, 13 статии и доклади, публикувани в неферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове (15 на бълг. език, 1 на англ. език и 4 на руски език) и 1 студия, публикувана в неферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове. От представените статии 19 са самостоятелни, а 1 в съавторство.

Посочените статии, студии и доклади са в утвърдени научни издания, което прави гл. ас. д-р Йорданка Николова разпознаваем автор. В справката за забелязани цитирания присъстват 26 цитирания.

3.2. Съдържателен анализ на представените научни трудове за участие в конкурса

Всички представени в конкурса публикации заслужават висока оценка. В тях гл. ас. д-р Йорданка Николова показва отличен стил на научно писане, сериозна теоретична подготовка, аналитично мислене, отстоява собствена позиция и защитава авторски тези. Приложените научни трудове са в две основни области: семейна педагогика и андрагогия, но авторът успешно намира техните пресечни точки и възможности за интерпретации.

Хабилитационният труд е резултат от научно-изследователската й дейност за разкриване ролята на семейството като определящ фактор за поведението на младите хора като партньори и родители. Успешно е защитена тезата за необходимостта от

повишаване на педагогическата култура на родителите. В полето на изследователската й работа са и подходите за повишаване на родителския капацитет в контекста на андрагогическите изисквания за обучение на възрастни. Самостоятелен фокус на изследователските търсения са също така и възможностите и мотивацията на възрастните за учене през целия живот.

Монографията системно и последователно проучва готовността на младите хора в България за семеен живот в контекста на техните предпочитания за начало на сексуалните отношения и форма на съжителство, готовност за живот в партньорска връзка и потенциални причини за възникване на конфликт, стратегии за тяхното разрешаване. Специфичен фокус е поставен върху представите и очакванията за ролята и функциите на родителя, както и за търсенето на съвременни решения за възпитанието на детето в семейството. Резултатите от изследователската работа позволяват успешно да се определят необходимите компетентности за живот в семейство и за родителство, както и на начините за тяхното формиране. Умело и задълбочено се анализират получените резултати и се откроява *корелацията между готовността за семеен живот и възпитателния потенциал на семейството*. Друга релация, която авторът проследява успешно е *между семейното възпитание и готовността за семеен живот и изпълнението на родителски функции*. Идентифицирани са характерът на натрупания опит в семейството и неговото влияние върху нагласите и очакванията на младите хора за изпълнение ролята на родители и за възпитанието на детето в семейството. Интерес представляват и анализите, и доказателствата на обусловеността на връзката между партньорите и родителката ефективност. Стойностни и значими са проучванията относно: ценностите на младите хора, свързани със семейния живот, предпочитаните методи на възпитание, подготовката за родителство и подходите за изграждане на родителски капацитет, както и ролята на училището и неформалното образование в този процес.

Всички изследвания на автора са подчинени на изграждането на цялостна концептуална рамка и модел за повишаване на педагогическата компетентност и култура на родителите като са проучени утвърдени идеи и научни концепции, световни практики и форми за педагогическо взаимодействие. Разработени са модели за развитие на родителски компетенции чрез тренинги, работилници и др., апробирани сред млади хора – студенти, на които им предстои да станат родители. Висока оценка заслужават и приложените статии, студии и доклади, които в по-голямата си част описват реална приложно-изследователска работа на автора по въпросите на семейната педагогика.

Второто изследователско поле, в което авторът има очевидни приноси е андрагогическото. От предложените конкретни форми за обучение за формиране на

на родителски компетентности както сред млади хора, така и сред други групи възрастни в ролята им на родители той прави успешен пренос към по-широкото поле на възможности и мотивация на възрастните за учене през целия живот, както и повишаване качеството на подготовка на начинаещи преподаватели на възрастни. Резултатите от тези проучвания позволяват и обогатяване на теорията и практиката на преподаваните от гл. ас. д-р Йорданка Николова университетски дисциплини.

4. Научнотеоретични, практико-приложни и други приноси

Представените за конкурса разработки на гл. ас. д-р Йорданка Николова имат безспорен принос за теорията и практиката на семейната педагогика и андрагогията като науки и приложни полета.

Към приносите с *научнотеоретичен характер* следва да се отнесат:

1. Очертана е ролята на семейното възпитание и влиянието му върху готовността на младите хора за семеен живот и родителство.
2. Анализирана е връзката между готовността за семеен живот и изграждането на възпитателен потенциал на семейството.
3. Доказана е обусловеността между характера на връзката между партньорите и тяхната родителска ефективност.
4. Доказана е необходимостта от целенасочена андрагогическа подготовка на младите хора за изпълнение на родителската роля и изграждане на родителския им капацитет.

Към приносите с *практико-приложен характер* следва да се отнесат:

1. Обосновани и апробирани авторски форми за взаимодействие между семейството и училището.
2. Обосновани и апробирани подходи за повишаване на педагогическата компетентност и формиране на култура у родителите.
3. Проучени, анализирани и обобщени подходи за мотивиране на възрастните да учат през целия живот.
4. Разработени авторски практико-приложни обучителни сесии и материали за обучение на възрастни, в т. ч, и родители.

5. Бележки, препоръки и въпроси.

Към кандидата в конкурса, гл. ас. д-р Йорданка Николова, нямам бележки и въпроси. Единственото ми пожелание към нея е да следва достойно пътя на учен, изследовател и преподавател в избраните от нея социално значими научно-изследователски полета.

7. Заключителна оценка

Категорично и убедено заявявам, че научната продукция и преподавателската активност на гл. ас. д-р Йорданка Николова отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) за заемане на академичната длъжност „доцент“. Това се потвърждава от сериозните научно-теоретични и практико-приложни приноси на представените публикации.

Давам основателно заслужена положителна оценка на представените в конкурса материали и препоръчам на Научното жури да присъди на гл. ас. д-р Йорданка Николова академичната длъжност “**доцент**” в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Семейна педагогика, Андрагогия), за нуждите на Факултет по педагогика.

Дата: 22.03.2024 г.

Член на научното жури:
(доц. д-р Ваня Божилова)